

150. ROCZNICA URODZIN EDWARDA POTEPSKIEGO

150 lat temu urodził się w Warszawie Edward Potemski (1876–1936), znawca i twórca techniki oświetleniowej w Polsce, od powstania w Warszawie pierwszej fabryki żarówek w Polsce, poprzez Fabrykę Lamp Elektrycznych „CYRKON”, aż do przekształcenia się jej w „Zjednoczoną Fabrykę Żarówek S.A.”. Był też wykładowcą techniki oświetleniowej w Politechnice Warszawskiej i autorem artykułów z tej tematyki. Współzałożyciel SEP, członek zarządu Polskiego Komitetu Oświetleniowego, później Biura Oświetleniowego SEP. Aktywny działacz społeczny i samorządowy, m.in. pełnił wiele funkcji w Stowarzyszeniu Techników w Warszawie, był radnym miasta stołecznego Warszawy. Studiował na politechnikach: w Rydze – mechanikę, a w Karlsruhe – elektrotechnikę.

Edward Potemski urodził się 8.04.1876 r. w Warszawie. Ukończył gimnazjum w Kijowie, a potem mechanikę na politechnice w Rydze. W 1903 r. uzupełnił te studia w zakresie elektrotechniki na politechnice w Karlsruhe. Po studiach pracował w warszawskim Towarzystwie Telefonów „Cedergren” przy budowie sieci telefonicznej, a potem centrali. W 1906 r. zaangażował się w powstanie pierwszej fabryki żarówek w Polsce (Towarzystwo Warszawskiej Fabryki Lamp Elektrycznych), obok Tomasza Ruśkiewicza (pierwszego prezesa zarządu fabryki) i Karola Woyzbuna. Produkowano tam nowoczesne żarówki próżniowe z włóknem wolframowym, a także węglowym. Potemski był tam od początku zastępcą dyrektora technicznego, a w latach 1911-1916 dyrektorem technicznym. Ze względu na I wojnę światową fabryka została unieruchomiona. Potemski przeniósł się do Chlewisz (w Zagłębiu Staropolskim), gdzie zarządzał kompleksem przemysłowo-rolniczym. W 1920 r. wrócił do Warszawy, na swoje poprzednie stanowisko dyrektora technicznego ponownie uruchomionej fabryki żarówek, ale pod nazwą Sp. Akc. Fabryki Lamp Elektrycznych „CYRKON”. Pozostawał na tym stanowisku do 1924 r., a do końca życia był członkiem zarządu tej firmy, która w 1927 r. połączyła się z szwajcarskim koncernem „TUNGSRAM” jako „Zjednoczona Fabryka Żarówek S.A.”.

W 1924 r. został dyrektorem technicznym największego przedsiębiorstwa maszyn elektrycznych w Polsce „Polskich Zakładów Elektrycznych Brown-Boveri” z siedzibą w Warszawie, a fabryką w Żychlinie. Pełnił tę funkcję do likwidacji zakładów w 1930 r. w wyniku wielkiego kryzysu gospodarczego. Po 1930 r. był dyrektorem Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, a następnie do końca życia kierownikiem działu propagandy i taryf Elektrowni Miejskiej w Warszawie.

Od 1921 r. wykładał jako docent prywatny na Politechnice Warszawskiej nieobowiązkowy przedmiot lampy elektryczne, który potem rozszerzył na całą technikę świetlną, akumulatory i prostowniki. Autor licznych artykułów na temat techniki świetlnej.

Aktywny działacz społeczny i polityczny. Był m.in. członkiem zarządu Towarzystwa Kursów Naukowych, jednym z przywódców Polskiego Zjednoczenia Postępowego. Szczególnie intensywnie działał w Stowarzyszeniu Techników w Warszawie, pełnił tam wiele funkcji, np.

skarbnika, członka Rady, sekretarza Sądu Koleżeńskiego. Współzałożyciel SEP. Członek zarządu Polskiego Komitetu Oświeceniowego (polski organ Międzynarodowego Komitetu Oświeceniowego). W latach 1930-1934 był prezesem Organizacji Gospodarki Światłej, instytucji propagującej racjonalne oświetlenie. Z inicjatywy Potempskiego organizacja ta wraz z Polskim Komitetem Oświeceniowym połączyła się z SEP w 1934 r. w Biuro Oświeceniowe SEP. Był tam członkiem Zarządu. Brał udział w pracach normalizacyjnych SEP z obszaru techniki oświetleniowej. Pełnił wiele innych funkcji w zarządach przedsiębiorstw, był radnym miasta stołecznego Warszawy i działaczem korporacji akademickiej Arkonia.

Edward Potempski, w wieku 60 lat, zmarł nagle w czasie polowania 21.09.1936 r. w Cieślach, został pochowany w Warszawie na Cmentarzu Powązkowskim.

Przygotowała Pracownia Historyczna SEP

na podstawie:

zdjęcie tytułowe: Edward Potempski (źródło: „Przegląd Elektrotechniczny” 1936, nr 20, s. 736)

T. L. Ś. P. *Edward Potempski*, „Przegląd Elektrotechniczny” 1936, nr 20, s. 736.

T. Skarzyński, *Potempski Edward*, [w:] *Słownik biograficzny techników polskich*, t. 4/5, red. T. Skarzyński, Warszawa 1994, s. 118-120.